

Asia: VN/5107/2022

Rikosvahinkolain uudistaminen; työryhmämietintö

Lausunnonantajan lausunto

1. Enimmäiskorvaus kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta (5 § 2 mom.)

Juristiliitto – Juristförbundet (rek. Suomen Lakimiesliitto – Finlands Juristförbund ry) kiittää oikeusministeriötä lausuntopyyntöstä koskien rikosvahinkolakityöryhmän mietintöä koskien ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Juristiliitto pitää hyvänä esitystä rikosvahinkolain 5 § 2 momentin muutoksista. Korotettu enimmäismäärä sekä sen laajentuminen koskemaan tilapäisestä psyykkisestä haitasta suoritettavaa korotusta parantaa rikoksen uhrin asemaa merkittävästi tilanteessa, jossa tuomittuja korvauksia ei saada perittyä rikoksentehtäjiltä. Juristiliitto kuitenkin katsoo, että jatkossakin korvauksista päätettäessä tulee jokaisessa tapauksessa huomioida uhrien ja heidän läheistensä yhdenvertaisuus.

2. Enimmäiskorvaus surmansa saaneen läheiselle aiheutuneesta henkilövahingosta johtuvista sairaanhoitokuluista ja ansionmenetyksestä (8 § 3 mom.)

Juristiliitto katsoo aiheelliseksi uudistetun rikosvahinkolain 8 § 3 momentissa esitetyn enimmäiskorvauksen nostamista esitettyyn 9 000 euroon. Kuten mietinnössä todettiin, on enimmäismäärän nostaminen tärkeää myös siksi, että jäljempänä esillä oleva maksusitoumusmenettely voi kannustaa uhrien läheisiä hakeutumaan hoitoon yhä aktiivisemmin ja näin ollen lisää läheiselle maksettavien korvausten kokonaissummaa.

3. Surmansa saaneen läheisen oikeus korvaukseen kuolemantapauksesta aiheutuneesta kärsimyksestä, korvausluokat ja enimmäiskorvaukset (8 § 4 mom.)

Juristiliitto pitää ehdotusta oikeudesta kärsimyskorvaukseen kannatettavana. Parannus aikaisempaan oikeustilaan on merkittävä ja erityisesti läheisten kannalta korvauksella on vahva symbolinen merkitys.

4. Kärsimyskorvauksen enimmäismäärät sekä ihmiskaupan uhrien ja panttivangiksi ottamisen uhrien siirto alimmasta korvausluokasta samaan luokkaan seksuaalirikoksen uhrien kanssa (9 § 2 mom.)

Juristiliitto pitää esitystä kannatettavana.

5. Saman vahinkotapahtuman perusteella suoritettavan korvauksen enimmäismäärä (10 § 1 mom.)

Juristiliitto kannattaa saman vahinkotapahtuman perusteella suoritettavan korvauksen enimmäismäärän korotusta.

6. Perusvähennyksen korvaaminen alimmalla maksettavalla korvauksella (20 §)

Juristiliitto katsoo alimman maksettavan korvauksen -mallin parantavan uhrin asemaa ja yksinkertaistavan rikosvahinkojen korvausjärjestelmää ja katsoo tästä syystä muutosesityksen kannatettavaksi. Perusvähennyskorvauksesta luopumisen merkitys on kuitenkin suhteessa suurin taloudellinen merkitys rikoksen uhrille, jolloin erityisesti 100–220 euron korvausten osalta muutos on uhrin näkökulmasta kannatettava.

Juristiliitto kuitenkin pitää harmillisena, että muutos rajaa korvauskäytännön ulkopuolelle ne henkilöt, joiden korvausten yhteismäärä olisi alle 100 euroa. Tämä voi jättää osan uhreista tästä johtuen kokonaan vaille korvausta, jolla voi myös olla merkittävää arvoa uhrin toipumisen kannalta.

7. Maksusitoumus terapiaan (28 § 2mom.)

Juristiliitto pitää erittäin tärkeänä uudistusta koskien terapiaan annettua maksusitoumusta. Tämä mahdollistaa rikoksen uhrille sekä heidän läheisilleen nopeamman pääsyn tarpeelliseen psykoterapeutin antamaan psyko-, kriisi- tai traumaterapiaan taikka vastaavaan mielenterveyden häiriön hoitamiseksi tarpeelliseen terapiaan hänelle taikka hänen läheiselle aiheutuneen henkilövahingon vuoksi.

8. Valtiokonttorin päätöksen itseoikaisu (38 § 1 j1 3 mom. sekä 38 a §)

Juristiliitto pitää kannatettavana esitystä itseoikaisun mahdollistamiseksi selkeästi virheellisissä tapauksissa Valtiokonttorin päätöksenteossa. Tämä lisää muutoksenhaun joustavuutta ja samalla myös vähentää Vakuutusoikeyteen siirtyvien, selvästi virheellisten asioiden määrää. Muutos myös mahdollistaa automaattisen päätöksenteon käyttöönottoa tulevaisuudessa osana päätöksentekoa.

9. Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuden laajentaminen (47 §)

Ei kommentoitavaa. Juristiliitto pitää uudistusta lähtökohtaisesti kannatettavana. Muutoksilla on selkeästi uhrien ja heidän läheistensä asemaa sekä heidän oikeusturvansa toteutumista edistävä vaikutus. Juristiliitto kuitenkin pitää olennaisena, että jatkossa korvaukset henkilövahingosta ja kärsimyksestä myönnettäisiin mahdollisimman yhdenvertaisesti uhrien välillä sekä yhdenmukaisesti vahingonkorvauslain periaatteiden kanssa.

10. Muuta

Juristiliitto pyytää jatkovalmistelussa selvittämään tarkemmin muutoksenhakuelimenä toimivan Vakuutusoikeyden resursseihin liittyviä vaikutuksia. Vaikka itseoikaisu voidaan katsovan vähentävän hakemusten määrää, on mietinnössäkkin todettu muutoin hakemuskokouksen määrän lisääntymistä. Tämä heijastuu suoraan myös valituksen kohteena olevien päätösten määrään ja näin ollen kasvattaa Vakuutusoikeydessä käsiteltävien asioiden määrää. Muutosten laajuutta ja määrää on vaikea arvioida ennakolta, mutta Juristiliitto kehottaa seuraamaan muutosten vaikutuksia tarkkaan ja huolehtimaan siitä, että jatkossakin Vakuutusoikeydellä on käytössään riittävät resurssit muutoksenhaun edellyttämään joutuisaan ja laadukkaaseen käsittelyyn.

11. Vaikutusarviointit

Oikeusministeriö pyytää kiinnittämään lausunnossa huomiota erityisesti vaikutusarviointeihin.

Juristiliitto pyytää jatkovalmistelussa selvittämään tarkemmin muutoksenhakuelimenä toimivan Vakuutusosoikeuden resursseihin liittyviä vaikutuksia. Vaikka itseoikaisu voidaan katsovan vähentävän hakemusten määrää, on mietinnössäkkin todettu muutoin hakemusmäärän lisääntymistä. Tämä heijastuu suoraan myös valituksen kohteena olevien päätösten määrään ja näin ollen kasvattaa Vakuutusosoikeudessa käsiteltävien asioiden määrää. Muutosten laajuutta ja määrää on vaikea arvioida ennakolta, mutta Juristiliitto kehottaakin seuraamaan muutosten vaikutuksia tarkkaan ja huolehtimaan siitä, että jatkossakin Vakuutusosoikeudella on käytössään riittävät resurssit muutoksenhaun edellyttämään joutuiseaan ja laadukkaaseen käsittelyyn.

Tuomainen Jenni
Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry